

Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı

Sektörel dağılım, çalışan nüfusun ya da üretimin sektörlere paylaşımıdır. Türkiye'de **tarımın payı azalmış, hizmetlerin payı artmıştır**.

1 Sektörel Dağılım Nedir?

- Nüfusun ya da üretimin sektörlere paylaşımıdır.
- İstihdam dağılımı: kim hangi sektörde çalışıyor?
- Milli gelir dağılımı: hangi sektör ne kadar üretiyor?

2 Türkiye'de Genel Eğilim

- Tarımın (birincil) payı zamanla azaldı.
- Hizmetlerin (üçüncül) payı arttı.
- Güncel oranları TÜİK yayımlar.
- Payın azalması üretimin azalması değildir.

3 Grafiği Okurken Sor

- İstihdamı mı, milli geliri mi gösteriyor?
- Birim yüzde mi, kişi sayısı mı?
- En büyük ve en küçük dilim hangisi?
- Zamanla hangi sektör büyüyor, hangisi küçülüyor?

4 Gelişmişlik ilişkisi

- Birincil pay yüksekse ülke genellikle gelişmekte olmaktadır.
- Gelişmiş ülkede üçüncül ve dördüncül pay yüksektir.
- Bu bir ipucudur, kesin hüküm değildir.

5 Grafik Hazırlama

- Tek yıl için pasta grafiği seç.
- Yılları karşılaştırmak için sütun ya da çizgi seç.
- Başlık, birim ve kaynak eklemeyi unutma.

Beş Sektör Özet Tablosu

Sektör	Dayandığı şey	Örnek faaliyet
Birincil	Doğal kaynak	Tarım, balıkçılık, madencilik
İkincil	Hammaddeyi işleme	Sanayi, imalat, inşaat
Üçüncül	Hizmet sunma	Ticaret, turizm, ulaştırma
Dördüncül	Bilgi işleme	Yazılım, araştırma
Beşincil	Üst düzey karar	Yönetim, planlama

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 SEKTÖR SINIFLANDIRMA

Zeytin yetiştiren, zeytinyağı üreten ve yağı satan kişiler hangi sektördedir?

- 1 Zeytin yetiştirmek doğal kaynağa dayanır: birincil.
- 2 Zeytinyağı üretmek hammaddeyi işler: ikincil.
- 3 Ürünü satmak hizmettir: üçüncül.

Cevap: Birincil, ikincil, üçüncül

ÖRNEK 2 GRAFİK YORUMLAMA

X ülkesinde 20 yılda birincil dilim küçülüyor, üçüncül dilim büyüyor. Ne söylenebilir?

- 1 Küçülen dilim tarımın öneminin azaldığını gösterir.
- 2 Büyüyen dilim hizmetlerin öne çıktığını gösterir.
- 3 Bu yön, gelişme sürecindeki ülkelerle uyumludur.

Cevap: Ekonomi tarımdan hizmete dönüşüyor.

ÖRNEK 3 İSTİHDAM VE MİLLİ GELİR

Y ülkesinde çalışanların %45'i tarımda, tarımın gelir payı %15. Ne anlama gelir?

- 1 Çalışan payı, gelir payının üç katıdır.
- 2 Çok kişi çalışıp görece az değer üretiliyor.
- 3 Çalışan başına verim düşüktür.

Cevap: Tarımda verimlilik düşüktür.

ÖRNEK 4 PASTA GRAFİĞİ HAZIRLAMA

Tarımda 300, sanayide 200, hizmette 500 kişi var. Dilim açıları kaç derece?

- 1 Toplam: $300 + 200 + 500 = 1.000$ kişi.
- 2 Yüzdelere: %30, %20, %50.
- 3 Açılar: 108° , 72° , 180° (toplam 360°).

Cevap: Tarım 108° , sanayi 72° , hizmet 180°

ÖRNEK 5 MESLEK SINIFLANDIRMA

Arıcı, tekstil işçisi ve kargo şoförü hangi sektörlerde çalışır?

- 1 Arıcılık hayvancılığa dayanır: birincil.
- 2 Tekstil üretimi hammaddeyi işler: ikincil.
- 3 Kargo taşımak ulaştırma hizmetidir: üçüncül.

Cevap: Birincil, ikincil, üçüncül

MİNİ TEST

Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Doğru / Yanlış: _____

1. Hangisi birincil sektör faaliyetidir?

- A) Un üretimi B) Arıcılık
C) Taşımacılık D) Bankacılık

2. Hangisi ikincil sektör faaliyetidir?

- A) Tekstil üretimi B) Balıkçılık
C) Turizm D) Madencilik

3. Turist rehberi hangi sektörde çalışır?

- A) Birincil B) İkincil
C) Üçüncül D) Beşincil

4. Veri analizi yapan bir uzman hangi sektördedir?

- A) Birincil B) İkincil
C) Üçüncül D) Dördüncül

5. Sektör payının yıllar içindeki değişimini en iyi hangi grafik gösterir?

- A) Çizgi grafiği B) Tek yıllık pasta grafiği
C) Fiziki harita D) Yükselti profili

6. Pasta grafiğinde hizmetin payı %40 ise dilim açısı kaç derecedir?

- A) 120° B) 144°
C) 160° D) 180°

7. Tarım çalışanların %30'unu barındırıp gelirin %10'unu üretiyorsa ne söylenir?

- A) Tarımda verim çok yüksektir
B) Tarımda kimse çalışmaz
C) Tarımda çalışan başına değer düşüktür
D) Tarımın payı artıyordur

8. Gelişmekte olan ülkelerde, gelişmişlere göre hangi sektörün payı daha yüksektir?

- A) Dördüncül B) Beşincil
C) Üçüncül D) Birincil

9. Bir ülke geliştikçe hangisi beklenir?

- A) Birincil payın azalması B) Birincil payın artması
C) Hizmet payının azalması D) Sanayinin yok olması

10. Sektörel dağılım için hangisi doğrudur?

- A) Gelişmişliği tek başına kesin belirler
B) Hiç değişmez
C) Gelişmişlik hakkında ipucu verir
D) Yalnız tarımı gösterir

Cevap anahtarı

1. B · Arıcılık doğal kaynağa doğrudan dayanır.
3. C · Rehberlik bir turizm hizmetidir.
5. A · Çizgi grafiği artış ve azalışı net gösterir.
7. C · Çalışan payı gelir payından yüksekse verim düşüktür.
9. A · İş gücü tarımdan sanayi ve hizmete kayar.
2. A · Tekstil üretimi hammaddeyi işler.
4. D · Bilgi üretme ve işleme dördüncül sektördür.
6. B · $0,40 \times 360 = 144^\circ$.
8. D · Bu ülkelerde tarım ağırlığı genellikle yüksektir.
10. C · Gelişmişlik için başka göstergelere de bakılır.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/10-sinif-coğrafya-türkiye-ekonomisinin-sektörel-dagilimi-konu-anlatimi